

פרוטוקול מס' 37/ג

מישיבת ועדת-הכנסת ביום שלישי, כ"ח
בסיון תשי"ד (29.6.1954) בשעה 9.00

נ ר כ ח ו: י. שפרינצק - יו"ר הכנסת.
ז. שפר - סגן יו"ר הכנסת.

חברי הוועדה:

- ד. בר-רב-האי - היו"ר
- י. אורי
- ב. אזניה
- ב. אידלסון
- ע. איכילוב
- א. ברטן
- ס. וילנר
- ע. מיטון
- ס. נורוק
- א. רוזאל-נאור
- א. סטופ
- ר. פלדמן
- ר. צברי
- י. רפאל

מוזמנים:

- ש. המשפטים פ. רוזן
- מ. רוזטי - מזכיר הכנסת.
- ח. ליאור - מזכירו של יו"ר הכנסת.
- א. צידון - סגן מזכיר הכנסת.

ח ס ר ו:

- סיף אדין אלזועבי
- ט. אדם
- ש. בכה
- ש. גרידי
- י. הדרי
- ק. כהנא
- ש. לורנץ
- סאלח חסן ח'ניפס
- ב. קמין

סדר-היום:

- א. ערעור על דחיית הצעות לסדר-היום של סיעת מק"י עמ' 2 - 4
- ב. סדר עבודת הכנסת עד הפגרא " 4 - 5
- ג. חוק השיפוט הצבאי תשי"ד - 1954 - העברה לוועדה מתאימה " 6 - 7

א. ערעור על החלטה של דחייט הצעות לסדר-היום של סיעת מק"י:

היו"ר ד. בר-רב-האי: סיעת מק"י הציעה את ההצעות הבאות לסדר-היום:

1. תביעת הרופאים להעלאת שכרם;
2. המשך ההתפרעויות כבצרת בחסות המושל הצבאי;
3. המוס"ס הסודי שהממשלה מנהלת עם שליחו של הנשיא אייזנהואר א. ג'ונסטון ועוזריו.
(הצעה דחופה לסה"י).

שתי ההצעות הראשונות נדונו כבר בכנסת ב-12 ו-18 למאי ואילו ההצעה האחרונה נדונה בכנסת לפני שבוע, ב-9 ליוני. הוחלט אז להסיר את ההצעות האלו מעל הפרק. בינתיים, לא נראה לי שנתחדש דבר בעניינים אלה, ועל-כן אין מקום להעלותם מחדש בכנסת.

מ. וילנר: כחבר הוועדה, עלי להעיר, כי אין זה מתפקידו של היושב-ראש לבטל מדוע יש לדחות את ההצעות לסדר-היום, לא רק מבחינת הדחיפות שבהן, אלא את עצם העמדתן ביום המיועד להצעות לסדר-היום. (היו"ר ד. בר-רב-האי: אני מסרתי את ניסוחי של יו"ר הכנסת).

אין לערוב את הדיון בשלוש ההצעות האלו, כי כל אחת מהן מהווה פרשה בפני עצמה. הנקודה המכרעת בדיון בוועדה היא, אם נתעורר דבר חדש, או היתה התפתחות חדשה המצדיקה העלאת העניין מחדש.

אבמק מדוע יש לאפשר לנו להציע את הצעתנו מחדש, ומדוע אני חושב שהכנסת לא תחליט כפי שהחליטה. נתחיל בענין בצרת. הממשלה הודיעה בדיון הקודם, כי היא חוקרת, אך בינתיים היא לא עשתה דבר. ולמרנת שהוגשו לה שמונת הפורעים והם פורסמו בעתון מסוים, המטטרה לא רק שלא אמרה אותם, אלא אפילו לא עצדה אותם לברור. אנשי בצרת מכירים את אותם הפורעים שבאו באוטובוסים - את אנשי משפחת זועבי ואחרים - ובכל זאת לא עשתה המטטרה דבר, אף על פי שהממשלה הבטיחה לחקור בדבר. בינתיים נדקר אדם לאור היום ואנשים מהלכים כשהם חמושים באקדחים ומפגינים זאת באופן פרובוקטיבי.

אמרת את כל הדברים האלה, כדי להוכיח שאכן היתה התפתחות חדשה שמצדיקה להעלות מחדש את העניין בכנסת. אני יכול עוד להבין את טענתה של הנשיאית כי אין זה ענין דחוף, אך אין היא יכולה לשלול מאתנו את הזכות להעלותו לסדר-היום בכנסת.

היו"ר ד. בר-רב-האי: הנקודה העקרונית היא: אם מותר ומתי מותר להעלות מדי שבוע הצעה לסדר-היום שהכנסת כבר

דנה בה.

י. אורי: אין זה מקרה שחבר-הכנסת וילנר התחיל לבטל דוקא את העניין החלש ביותר. הוא מבקש לעצמו הזדמנות מחודשת להשמיע מעל במת הכנסת את כל אותן ההשמצות שהוא משמיע כאן. הממשלה הודיעה לנו שהיא חוקרת ענין זה, ואין כל מקום, כל עוד החקירה לא נסתתמה, לבוא ולהעלותו שנית בכנסת. עלינו לדחות את ערעורו של חבר-הכנסת וילנר.

א. ברמן: איבני רוצה להכנס לגופו של ענין. אך לדעתי מבחינה עקרונית-פורמלית, אין ועדת הכנסת יכולה לקבל את העמדה, שמכיון שדנו בענין מסוים בכנסת, אין להעלותו שם שנית, לאחר שהיתה התפתחות מסוימת. איש מבין חברי ועדת-הכנסת לא יכול לקבל עמדה זו. ואילו אפשר לטעון שלא היתה התפתחות חדשה. לא אחזור על מה שאמר חבר-הכנסת וילנר, אך אתעכב על ההצעה בענין הרופאים, אשר עומדים להכריז שביתה החל מ-1 ליולי (מחרתיים). לדעתי מוטלת חובה על הכנסת לשמוע עוד היום או מחר מה המצב בענין זה. על-כן, אני נגד עמדתה העקרונית והפורמלית של הנשיאית.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

לא חלה כל התפתחות בענין נצרת, שטרם עברו 7 ימים מאז הועלה לאחרונה בכנסת. ענין הרופאים הועבר לוועדת-הכספים. בענין ג'ובסטון היה דיון בכנסת, ואם הממשלה תמצא לנכון היא תמסור הודעה בענין זה בכנסת.

י. רפאל:

ועדת החוץ והבטחון תדון היום בענין ג'ובסטון, ויתכן שהיא תמצא לנכון ~~היא~~ להציע לקיים דיון על-כך במליאת הכנסת.

א. רוזיאל-נאור:

ביקשתי רשות הריבור רק כדי להעיר על המשפט האחרון שבדברי היושב-ראש. הוא אמר "אם הממשלה תמצא לנכון היא תמסור הודעה" או תביא את הענין לכנסת. אינני חולקת על זה. זו רק פונקציה אחת של הכנסת. הפונקציה השניה היא של חברי-הכנסת. בלי לפגוע באפשרות הבלעדית של הממשלה להביא דברים - לא זה הנימוק שהיושב-ראש צריך להשתמש בו.

הנימוק היחיד הוא זה, שלפי הטהג ועל-פי התקדימים אי-אפשר לחדש, תוך פרק זמן כל-כך קצר, נושא שהכנסת הביעה דעה נגדו.

ס. וילנר:

אני מסכים שיש לנהוג כאן לפי העקרון, אם היתה התפתחות חדשה ואם לאו.

ובכן נפתח? בקשר לנצרת כבר ניסקתי את עמדי. אשר לג'ובסטון, כל אחד יודע שנתחדש דבר-מה. זהו ענין יסודי בשביל המדינה - מבחינה כלכלית ובענין המים, וחשוב שהדברים יובאו לידיעת הכנסת וידונו בה, ולא שהממשלה תביא עובדות מוגמרות לכנסת. ובענין הרופאים - הרי ברור שנתחדשה כאן העובדה שמחתיים הם עומדים להכריז שביתה. קודם חשבו שישפיעו עליהם שלא ישבתו, או שיפלטו את הרופאים - אך לא הצליחו בזה, והם מאיימים עתה בשביתה. מתפקידנו לנסות להשפיע על מהלך העניינים בקשר לרופאים - וייתכן שנצליח לעשות זאת מעל במת הכנסת.

ב. אידלסון:

לא הוחלט מלכתחילה שיהיה דיון נפרד בכל אחד מן הנושאים, אבל היתה כאן הנמקה נפרדת. נכון שכל חבר-כנסת רשאי לעמוד על זכותו ולדבר - אבל גם למי שמתנגד לו שמורה אותה זכות. הכנסת לא דחתה את ההצעות האלו, משום שאין היא דואגת לתשלימים אלה, באותה מידה כמו חבר-הכנסת וילנר. הכנסת לא דחתה את ההצעה לסדר-היום בענין נצרת משום שאין היא חרדה לו; היא לא דחתה את ענין ג'ובסטון משום שאין הוא מענין אותה - והיום תדון בשאלה זו ועדת החוץ והבטחון. יש כאן רצון לנצל את כמת הכנסת ללא כל צורך לחינוך טוב לאזרחים. על-כן, אין כל מקום לחדש את הדיון בעניינים אלה, מבחינה פורמלית או מהותית.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

בעניינים נצרת והרופאים, אני מציע לקבל את ההחלטה הבאה: הואיל ושתי ההצעות האלה של סיעת מק"י כבר הועלו לסדר-היום בכנסת ונדונו - ומאז לא חל, לפי דעתה של ועדת-הכנסת, שינוי במצב - דוחה ועדת-הכנסת את הערעור.

ובענין ג'ובסטון אני מציע להחליט: לאחר שוועדת-הכנסת שמעה שוועדת החוץ והבטחון עומדת לדון באינפורמציה על המו"ם עם ג'ובסטון - דוחה ועדת הכנסת את החלטתה בערעור זה.

ה צ ב ע ו ת

ברוב קולות נדחו הערעורים של סיעת מק"י בקשר לדחיית הצעותיה לסדר-היום.

ה ר ח ל ט

א. הואיל ושתל ההצעות הנאות של טיעת מק"י כבר הועלו לסדר-היום בכנסת ונדונו - ופאז לא חל, לפי דעתה של ועדת-הכנסת שינוי במצב - דוחה ועדת-הכנסת את הערעור.

ההצעות הנדונות הן: 1. תביעת הרופאים להעלאת שכרם.

2. המשך ההתפרעויות בנצרת בחסות המושל הצבאי.

ב. לאחר שוועדת-הכנסת שמעה שוועדת החוץ והבטחון עומדת לדון באינפורמציה על המו"ט עם ג'ונסטון - דוחה ועדת הכנסת את החלטתה בערעור זה.

ב. סדר עבודת הכנסת עד הפגרא:

י. שפרינצק - יו"ר הכנסת: באחי לכאן על-מנת למסור לכם כי יש בדעתנו לשנות במקצת את סדר עבודתה של הכנסת. העתונים כבר פרסמו את הדבר הזה ונימקו אותו בצורך לייצל את עבודת הכנסת. אני משתומם על בקיאותם של אנשי העתונות בענייני הפרלמנט - כוללני בבית-ספר אחד למדנו את הפרלמנטריום העברי. היה זמן שהייתי חסיד של הארכת ימי עבודת הכנסת - עתה אינני חסיד בלהב לדבר זה. אך אין ענין זה עומד לדיון עתה.

ובכן, בוועדות נצטברו חוקים רבים, שעברו את הקריאה הראשונה בכנסת, ועל הוועדות להכניס לקריאה שניה ושלישית. הוועדות אינן יכולות להספיק לדון בכל החוקים האלה. אמנם, יש פרלמנטרים שבהם דנים בחוק במשך שנים - אנו איננו יכולים לעשות זאת, ועלינו להזדרז בעבודתנו. בזמן האחרון עברו את הקריאה הראשונה בכנסת שני חוקים חשובים מאד - חוק עבירות נגד המדינה וחוק השיפוט הצבאי - ויש לדאוג לכך שהכנסת תסיים אותם. אחרת, אם יועברו לכנסת הבאה, שוב יהא צורך להתחיל הכל מחדש. על-כן, הנני בא אליכם בהצעה נסיונית למשך שבועיים או חודש ימים - לקיים ביום ב' ישיבת מליאה אחת משעה 16.00 עד שעה 19.00 ולא לקיים את ישיבת הערב של המליאה, אלא לשריין זמן זה לישיבות הוועדות. ביום ג' אנו מציעים לבטל את ישיבת המליאה אחר-הצהרים, כדי שהוועדות תוכלנה להמשיך בעבודה שתתחילו בה בערב הקודם, ולקיים ישיבת מליאה בערב משעה 20.00 עד שעה 23.00. ביום ד' לא יחול כל שינוי בסדרי הישיבה.

הצעה זו באה כדי לאפשר לוועדות לעבוד, אחרת אנו נמצאים לעתים במצב שאין לנו חומר לדיון במליאה, בשעה שבוועדות יש חומר למכביר.

הבאנו את הדבר הזה לידיעת חברי דעת הכנסת. יש עוד כמה וכמה דברים שיש לדבר עליהם בוועדת-הכנסת, אך לא כרגע. אחד מן הדברים האלה הוא "משב הרוחות" בישיבות מליאת הכנסת.

א. טטופ:

אני מקבל את הצעת יו"ר הכנסת, אך יחד עם זאת עלי להעיר, כי לדעתי רצוי יותר לבטל בשני הימים את ישיבות הערב של המליאה, ולקיים ביום ב' וביום ג' ישיבת מליאה משעה 16.00 עד שעה 19.00. הקהל התרגל כבר לזה שהכנסת מקיימת ישיבות משעה 16.00.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אינני חולק על רצונו של היושב-ראש להרחיב את הזמן העמד לרשות עבודת הוועדות. אך אני איני מאמין בישיבות ועדות בערב. מוטב לקיים את ישיבות המליאה בערב ולשריין את הזמן אחר-הצהרים לישיבות הוועדה.

ב. אזניה:

אני תומך בהצעת יו"ר הכנסת כפי שהיא, והיא נראית לי כהצעת סינטזה. אומר לכם במה הסינטזה שלה. אין שום אפשרות שאפילו בשעת חרום נותר על ישיבה אחת של הכנסת, מלאה ושלמה אחר-הצהרים.

אשר לוועדות - אם נותנים את שעות הערב לעבודת הוועדות, יש בזה ניצול יותר יעיל של עבודת חברי-הכנסת. אמנם קשה לשבת בישיבות ערב בוועדות, אך אם יושבים פעם בערב ופעם אחר-הצהרים, הדבר ניתן לניצוע.

י. אורני:

דעתי היא כדעתו של חבר-הכנסת אזניה. ברור שביום ב' מוכרחים להתחיל בשעה 16.00, אחרת לא יבואו חברי-הכנסת עד יום שלישי. אין זה נכון שאי-אפשר לעבוד בערבים; אני עצמי חבר בכמה וכמה ועדות וועדות משנה אשר מתכנסות בערב והן מתמידות בעבודתן. אני חושש שאם נקיים ישיבת מליאה בשני הימים אחר-הצהרים, חברי-הכנסת לא יבואו לישיבות הוועדה בערב. על-כן אני תומך בהצעתו המקורית של יו"ר הכנסת - לבטל ישיבת ערב אחת וישיבת אחר-הצהרים אחת.

ד. פלדמן:

הצעתו של יו"ר הכנסת מתקבלת על הדעת. אך אני בכל זאת מציע לשקול מחדש אם לא רצוי יותר לקיים גם ביום שלישי את ישיבת המליאה אחר-הצהרים ולא בערב.

ע. איכילוב:

אם אנו מחליטים שהוועדות תקיימנה ישיבות בערב, עלינו לזכור כי גם הטיעות מקיימות ישיבותיהן בערב, ועל-כן יש להחליט, כי על הוועדות לקיים ישיבותיהן בין השעות 19.00 עד 21.00 או 21.30. על-כן אני גם מציע שישיבת מליאת הכנסת תתקיים ביום שני ושלישי אחר-הצהרים, והוועדות תשבנה אחרי ישיבות המליאה עד שעה 21.30.

נוסף לזה, יש חשיבות לערך לשינוי זה, עם יחד אתו יוחלט על עדיפות לחוקים מסוימים, שגם יש לדון תחילה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:

אשר ליום שני - לית מאן דפליג. הוויכוח הוא בקשר ליום שלישי. על-כל-פנים היושב-ראש והסגנים הם שיקבעו את הסדר.

ס י כ ו ם

יושב-ראש הכנסת והסגנים הם שיקבעו את סדר העבודה של הכנסת.

ג. חוק השיפור הצבאי השלישי - 1954 - העברה לוועדה מתאימה:

היו"ר ד. בר-רב-האי:
מליאת הכנסת הטילה עלינו להחליט לאיזו ועדה להעביר חוק זה.

י. אורי:
אני מציע שיו"ר ועדת-הכנסת יחד עם יו"ר ועדת החוץ והבטחון ויו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט, יקבעו את הרכב הוועדה המיוחדת-משותפת לחוק זה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
תחילה יש להחליט על ועדה משותפת.

א. ברמן:
אני מציע להעביר את החוק לוועדת החוקה, חוק ומשפט.

ה צ ב ע ה

ברוב של 8 קולות נגד 2 קולות
הוחלט להעביר את החוק לוועדה
משותפת-מיוחדת.

שר המשפטים פ. רוזן:
מה פירוש ועדה משותפת-מיוחדת?

היו"ר ד. בר-רב-האי:
ז.א. שהוועדה אינה צריכה להמליץ את סיכומיה למליאת הוועדות שמהן היא מורכבת; אין היא מקבלת את סדורתן, והיא מביא את הצעותיה ואת החוק למליאת הכנסת לקריאה שניה ושלישית.

אשר להרכב הוועדה - כולנו מעוניינים שהיא לא תהיה גדולה מדי, כדי שתוכל להיות יעילה בעבודתה. אני מציע להרכיב אותה מ-10 חברים, לפי המפתח דלקמן: מפא"י - 4, ציונים כללים - 2, מפ"ם - 1, חרות - 1, סקטור דתי - 1, פרוגרסיבים - 1.

ע. איכילוב:
אני מציע להרכיב את הוועדה לא לפי מפתח מפלגתי, אלא באופן אישי.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
ההצעה האישית היא: י. שפירא, ד. שרי, מ. ארגוב, ח. בן-אשר, נ. חת, ש. זיסמן, י. בדר, ז. ורהפטיג, י. הררי. מטעם מפ"ם טרם קיבלתי את שם המועמד.

מ. וילנר:
הצעת חבר-הכנסת איכילוב באה להסוות קבוצה שמנסים לעשות כאן נגד הסדרים של הכנסת. ברור, שההרכב המוצע הוא שרירותי, ולא בהתאם לגודלן של המפלגות, כי נציגות המפלגה הקומוניסטית היא גדולה יותר מזו של הפרוגרסיבים בכנסת, ובכל זאת הפרוגרסיבים יהיו ממוצגים בוועדה, ואת הקומוניסטים כלל וכלל לא מכניסים כאן. אם טוענים שהוועדה צריכה להיות קטנה - אפשר היה להרכיב מ-11 חברים במקום 10, וזה לא היה משנה בהרבה את גדלה.

אני מציע להרכיב את הוועדה מ-11 חברים, כדי שגם הסיעה הקומוניסטית וגם הסיעה הפרוגרסיבית ישתתפו בה.

היו"ר ד. בר-רב-האי:
לא כללתי בהצעתי את הסיעה הקומוניסטית משום שאתם שללתם את החוק מיסודו, והצעתם להחזירו לממשלה. אך זה אינו השיקול היחיד. אינני חושב שאתם שותפים לעיבודו של חוק זה.

מ. וילנר:
אני מודיע באופן רשמי בוועדת-הכנסת בשם סיעתי, כי דבריו של יו"ר הוועדה אינם מדויקים. הסיעה שלנו הודיעה מעל במת הכנסת שהיא מחייבת חוק שיפור צבאי אבל היא מתנגדת לחוק כפי שהוא נוסח והכולל דברים החורגים, לדעתנו, מחוק שיפור צבאי - למשל, שיפור צבאי של עובדים אזרחיים במחנות צבאיים.

ס. וילנר:

סיעתנו לא הודיעה שהיא תצביע בכל מקרה נגד החוק בקריאה שניה. להיפך: אני יכול להודיע בשם הסיעה: למרות הצבעתנו בעד החזרת החוק לממשלה, אנו רוצים להשתתף בוועדה ולהכניס בחוק שינויים כאלה, שיאפשרו לנו להצביע בעדו בקריאה שניה ושלישית, מכיון שבאופן עקרוני אנחנו בעד חוק שיפוט צבאי. לא רק אנחנו נציע תיקונים, גם חברי מפא"י, ציונים כלליים ומפ"ם יציעו שינויים בחוק.

ב. אזניה:

אני מציע לקבל את הצעתו של חבר-הכנסת וילנר, להרכיב את הוועדה מ-11 חברים, בהשתתפות סיעת מק"י.

ע. איכילוב:

אני מתקן את הניסוח: הוועדה תורכב מ-11 חברים, שיקבעו באופן אישי.

א. ברמן:

ההצעה הקודמת היתה ללא תקדים מבחינה עקרונית, כי יש נוהג שבכל העניינים החשובים והרציניים הוועדות משקפות את הכנסת כולה, לפי גודל הסיעות.

אשר לניסוח השני של הצבעה נגד החוק - עמדתנו היא כזו של סיעת מק"י. איננו מתנגדים לחוק זה מבחינה עקרונית, אלא לצורת הניסוח שלו. אנו יכולים להיות נגד החוק ולהשתתף בוועדה.

היור"ד. בר-רב-האי:

איננו קובעים תקדימים. הצעת 10 חברים, אך אני מסכים גם ל-11.

את שמות החברים הזכרתי כבר קודם, בנוסף להם את חבר-הכנסת וילנר, וחבר נוסף שיוצע מטעם סיעת מפ"ם, ואני מקאר לי שהוועדה מייפה את כוחי לאשר את שינויו לוועדה זו, בשעה שאקבל את שמו. אני מציע שחבר-הכנסת י. שפירא ירכז את הוועדה.

ה ד ח ל ט

להעביר את החוק לוועדה מיוחדת שתהיה מורכבת מ-11 חברים, שהם חברי ועדת החוץ והבטחון וועדת החוקה, חוק ומשפט.

חברי הוועדה יהיו: י. שפירא, ד. שרי, ס. ארגוב, ח. בן-אשר, ב. חת, ש. זיסמן, י. בדר, ז. ורהפטיג, י. הררי, ט. וילנר.

החבר ה-11 טרם נקבע. יור"ד הוועדה יקבל הודעה בקשר עליו.

י. שפירא ירכז את הוועדה.

הישיבה נבעלה בשעה 10.25